

Arhimandrit Mihail DANILIUC

MIRIDE ȘI MERINDE

Ediția a doua, revizuită și adăugită

DOXOLOGIA

Iași, 2023

Cuprins

Comunicare și cuminecare	11
Ajunare cu folos	19
Despre nemâncare de carne în săptămâna brânzei	19
Postul Mare, vremea pocăinței și calea virtuților	22
„Alimentele vegetale” care compromit postul	26
Canonul Sfântului Andrei Criteanul	29
Despre consumul de vin în Postul Mare	32
Cum pot posti copiii?	36
„Fructele de mare” nu sunt vegetale	40
De la tristețe la bucurie, de la moarte la viață	45
Sfânta Cruce aduce primăvara duhovnicească	45
Sfântul Lazăr, cel înviat din morți	49
Și ramurile de salcie pot răni pe Hristos	53
Ce au în comun Hristos și un pelican?	56
Drumul dintre moarte și viață	61
O, Răstignitule!	64
Cu Mântuitorul Hristos pe drumul Crucii	68
Împărtășirea în noaptea Sfintelor Paști	71
Cu Hristos spre Emausul vieții noastre	74
Sfințirea merindelor în Sfânta noapte de Înviere	78
De ce carne de miel la masa pascală?	81
Lumina din evangheliile duminicale	85
Zaheu vameșul, un curios mântuit	85
Doi Fii risipitori	88
Pilda Fiului risipitor în artă	91

Duminica a IV-a din Postul Mare	95
Dorul după Dumnezeu și intensitatea pocăinței	99
Singurătatea, între naufragiu și virtute	102
Omul, între grijile vieții cotidiene și dorul după Cer	106
Pilda lucrătorilor răi	110
Întru lumina sărbătorilor	117
Boboteaza, bucurie și binecuvântare	117
Cum să ne serbăm onomastica?	120
La umbra Crucii Tale	123
De ce purtăm la gât semnul Sfintei Crucii?	127
Sărbătorile din „zilele de lucru”	130
Apa cea vie a Ortodoxiei	133
Lucrarea Duhului Sfânt, o poezie a frumuseții	137
Sfântă Marie, pentru noi, roagă-te!	141
Cât de vechi este cultul Maicii Domnului?	141
Nașterea Maicii Domnului, aspecte istorice și liturgice	145
Praznicul Nașterii Maicii Domnului în amintiri și cifre	148
Acoperământul Maicii Domnului, lumina toamnei	151
Sărbătoarea Vovideniei, aspecte liturgice și istorice	155
De mână cu prunca Maria prin Templu	160
Zămislirea Maicii Domnului	163
Bogorodișna sau Canoanele Maicii Domnului	166
Buna Vestire, bucuria unei cerești întâlniri	170
Veșmântul Maicii Domnului	173
Adormirea Maicii Domnului, aspecte liturgice	176
Sfântă Marie, pentru noi roagă-te!	181
Amintiri din mormânt	186
Prohodul Maicii Domnului	190
Minunile Născătoarei de Dumnezeu	194
Icoana Maicii Domnului, Îndrumătoarea	198
Icoana Maicii Domnului de la Vovidenia	202
Maica Domnului în poezia românească	206

Adormirea Maicii Domnului în tradiția populară	210
Legende din academia populară	212
Întâlniri cu Maica Domnului	213
Sfinți și sfințenie	219
Urcușul” sfinților din evlavia populară în sinaxare	219
Sfinții români	222
Sfântul Dionisie Exiguul	229
Bunicii lui Hristos și bunicii noștri	233
Sfântul Eufrosin, sau din bucătărie în rai	236
Cumpătarea, condiție de căpătâi pe cale Împărăției	237
Sfânta Parascheva și devenirea noastră națională	239
Rândul la Sfânta Parascheva, o școală a credinței	242
Sfânta Parascheva și Sfântul Gheorghe Pelerinul	245
Sfântul Ioan de la Rila	248
Mai avem nevoie de Îngeri?	251
Sfântul Ioan Gură de Aur, despre Preoție	255
Sfântul Paisie de la Neamț și rugăciunea inimii	258
Sfântul Iosif cel Milostiv, Mitropolitul Moldovei	262
Sfinții Trei Ierarhi	266
Acasă la Sfânta Matrona	269
Marta și Maria	273
Sfântul Grigorie Dascălul	276
Sfinții taumaturgi	280
Sfântul Ștefan cel Mare și Sfânt	284
Martirul Sfinților Romanov	292
Ce ne-ar spune Sfântul Ilie?	296
Sfântul Ilie și mierea de albine	299
Sfântul Foca și focul iubirii dumnezeiești	302
Sfinții Brâncoveni, icoane de lumină și credință	305
Sfinții Adrian și Natalia, locatari ai Raiului	309
Sfântul Moise Etiopeanul, un alt „tâlhar” în Rai	312
Ultima sărbătoare a anului bisericesc	316

MIRIDE ȘI MERINDE PENTRU SUFLET	321
Liturghisirea în românește, un dar și o binecuvântare	321
Nu busuiocul sfințește Agheasma Mare	324
Când devine turistul pelerin?	329
Căsătoria a doua, între Sfântă Taină și pogorământ	333
Să ne împărtășim mai des!?	337
Roadele Sfintei Împărtășanii	341
Despre practica luării „părticelelor” acasă	344
„Părinte, deschide-mi evanghelia și zi-mi viitorul!”	348
Să ne temem de vrăji?	352
Despre obiceiul atingerii de veșmintele preoților	355
Din dor de mama	359
Dragoste și manipulare	361
Faima lumească arsă de focul crematoriului	365
Fotografierea răposaților, între necesitate și exagerare	368
Moșii de vară și dorul de cei dragi	371
Rostul slujbelor de pomenire pentru cei adormiți	374
Muzica bisericească, credință și armonii sonore	378
Pot lipsi Duminica de la Sfânta Liturghie?	382
Despre îngenunchere la Sfânta Liturghie	386
O practică ce nu poate fi considerată o abatere	388
„Tămâierea” caselor cu bețișoare parfumate?	390
Toaca, un cântec al dorului după Cer	393
Uleiul parfumat este mir?	397
Sfîntirea steagului național	400
În murmur de colinde, prin omătul copilăriei	405
Sfântul sau „moșul” Nicolae?	405
Dezlegările la pește din Postul Crăciunului	409
De ce postim în ajun de Crăciun?	412
Turta cu julfă sau pelincuțele Domnului	416
Colinda între tradiție și „afacere”	419
Crăciunul, o sărbătoare învăluită în lumină	424

Un Crăciun fără Hristos?	428
Cum să petrecem de Anul Nou?	431
„Brațele părintești sânguiește a le deschide”	435
Despre Pocăință	435
Îndreptările de spovedanie între șablon și etalon	439
De ce avem nevoie de duhovnic?	442
Canonul de la duhovnic, rețetă tămăduitoare	446
Duhovnic aspru ori blând?	449
Duhovnic în vârstă sau tânăr?	452
Călugărie versus căsătorie	456

Comuniune și cuminecare

Cu ceva timp în urmă am primit din partea Părintelui Mihail invitația de a așeza câteva gânduri la începutul acestei frumoase izvodiri, rodită din osteneli îndelungate, împletitură de întrebări și răspunsuri, și plămadă de gânduri dospite cu grijă în fața candeliei mereu aprinsă de la icoana Născătoarei de Dumnezeu din biserica Schitului Vovidenia al Lavrei Neamțului. Am primit cu bucurie această invitație, iar bucuria și acceptul meu se întemeiază, în primul rând, pe faptul că solicitarea vine din partea unui om de omenie. Cine l-a cunoscut pe Părintele Mihail i-a sesizat această calitate. Te primește cu fața luminoasă, cu zâmbetu-i prietenos, mai mult ascuns decât la vedere, așa cum îi șade bine unui călugăr, și cu frumoase și meșteșugit alcătuite cuvinte de bun-venit care te îmbie să și rămâi. Omenia este un dar cu care ne naștem, ține de structura noastră ontologică. E un soi de pleonasm să vorbești de omenie la oameni, dar, dacă acceptăm faptul că acest dar cu care ne naștem, prin negrija noastră, poate să dispară, este demn și drept să fie arătat atunci când el se așază, ca o podoabă prețioasă, pe chipul și în faptele unora dintre noi. Personal, cred că multa omenie rodește din multa Liturghie. Devenim oameni

de omenie participând la Sfânta Liturghie. Multa omenie pe care o întâlnim în mănăstirile noastre nu este o simplă lucrare social-filantropică, ci o manifestare văzută a omeniei, care curge din Liturghie. Autorul cărții este un om al multelor liturghii și de pilduitoare omenie.

În al doilea rând, bucuria și acceptul meu se întemeiază pe faptul că invitația de fi părtaș acestei rodiri vine din partea unui călugăr care-și împlinește statornic și stăruitor slujirea asumată. În mănăstirile noastre, călugării și călugărițele îndeplinesc o mulțime de ascultări, de slujiri, însă totdeauna am apreciat pe călugărul care rămâne ceea ce este, călugăr, așa cum apreciez pe familistul care rămâne familist, pe învățătorul care rămâne învățător, pe medicul care rămâne medic etc. Când o creștină a mers la Părintele Teofil de la Sâmbăta de Sus și i-a spus că, atunci când merge la slujbă, vede tot ce se întâmplă în jurul ei, vede cum sunt îmbrăcați oamenii, cum se închină, cum stau în genunchi etc., el i-a zis: „Ai uitat de ce te-ai dus la biserică”. Părintele Mihail (slavă Domnului!), ca și alți călugări și călugărițe din mănăstirile noastre, ține bine minte de ce s-a dus la mănăstire.

În cele din urmă, deși motivele sunt mult mai multe, am acceptat cu bucurie provocarea dat fiind faptul că, în ultima vreme, ne leagă și o colaborare academică, Părintele Mihail, fiind absolventul Școlii Doctorale din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași, cu o teză despre *Maica Domnului în cultul divin ortodox și în cultura română*, la specializarea Teologie Liturgică, pe care o coordonez.

Cine este autorul acestei cărți? Născut în apropierea Cetății Cuvioasei Parascheva, în satul Erbiceni, în

familie de buni creștini, care umblă demni pe locurile călcate altădată de Voievodul Mare și Sfânt, Ștefan al Moldovei, format la strana bisericii parohiale, de timpuriu, tânărul Dan-Mihai, după numele înscris în registrul etern al celor botezați, a auzit glasul tainic al chemării spre viață monahală, căreia s-a făcut părtaş îndată după finalizarea studiilor liceale, devenind frate la Schitul din „Poiana liniștii”, Vovidenia, aflat în apropierea Lavrei Neamțului, de care, de altfel, aparține duhovnicește și administrativ. Aici a fost tuns în monahism, cu numele Mihail, aici a fost hirotonit diacon și preot, aici a fost cinstit cu distincțiile de protosinghel și arhimandrit, aici proteguit Casa Visarion Puiu și Muzeul Mihail Sadoveanu și, tot aici, din 2005, poartă „grija schitului” în calitate de egumen. Printre ascultări, și-a continuat și studiile teologice, licență, masterat și doctorat, împlinind, în ultimii ani, și slujirea de profesor la Seminarul Teologic „Veniamin Costachi” de la poalele colinei cu poiană liniștită și cu schit. Acestei viețuiri, bogată și mereu îmbogățită, se adaugă frumoasa zăbavă a scrisului, Părintele Mihail descoperindu-ni-se ca un iscusit condeier.

Ce ne oferă Părintele Mihail în prezentul volum? Ne oferă un buchet de texte elaborate de-a lungul timpului și publicate în *Ziarul Lumina* al Patriarhiei Române sau pe portalul „Doxologia” al Mitropoliei Moldovei și Bucovinei. Cele peste 100 de texte, așezate sub titlul *Miride și merinde*, sunt împărțite tematic în nouă capitole, numărând la un loc, peste 400 de pagini.

Deși voi detalia despre miridele și merindele Părintelui Mihail, aș dori să-i ofer cititorului o imagine de

ansamblu asupra conținutului cărții și valorii acesteia, folosindu-mă de o întâmplare din viața poetului Tudor Arghezi. Într-una din zile, un prieten a venit în vizită. Arghezi tocmai cumpărase o carte nou apărută, din care citise doar 4-5 pagini, numai acestea fiind desprinse unele de altele, restul fiind lipite, așa cum apăreau cărțile odinioară. Când privirea oaspetelui a poposit pe cartea aflată pe masa poetului, acesta, în stilu-i caracteristic, direct și fără menajamente, a zis: „Nu-i bună de nimic!”. Văzând că oaspetele este nedumerit și parcă ar vrea să-l întrebe cum și-a dat seama, de vreme ce a citit doar 4-5 pagini, Arghezi a continuat: „Ca să-ți dai seama că brânza din piață este bună, nu trebuie să mănânci toată brânza din burduf, este suficient să guști din ea”. Așa-s miridele și merindele din cele peste 400 de pagini. Titlul însuși esențializează „gustul” întregului conținut al cărții. Însă așa cum atunci când ai gustat brânza și, văzând că-i bună, cumperi tot burduful, și aici, gustând din titlu, vei citi fără îndoială și fără răsufare toată cartea. Miridele nu se referă, în primul rând și neapărat, la dimensiunea textelor, ci la comuniunea în gândire (ancorată în tradiție și în dreapta credință) și în simțire (ancorată în experiența liturgică pentru că despre lămuriri liturgice este vorba în cele mai multe dintre texte). Este la fel ca la Proscomidie. Mulțimea miridelor, ca semne văzute ale pomenirii Maicii Domnului, cetelor de sfinți și de credincioși vii și adormiți, uniți în jurul Mielului de Jertfă, de aceeași credință, prin aceleași rugăciuni, nu aduce nicicum vorba despre dimensiunea lor, a miridelor, ci despre comuniune. Iar merindea vrea să spună că nu suntem invitați la lectură doar ca

să învățăm, ci și ca să ne hrănim, căci „nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu” (Matei 4, 4). Așadar, în „burduful” Părintelui Mihail găsim comuniune și hrană, comuniune și cuminecare, iar cititorul, lecturând, se întărește în comuniune cu alții și se hrănește spre viața veșnică.

În același ton cu titlul cărții sunt formulate titlurile celor nouă capitole: „Ajunare cu folos” (I), „De la tristețe la bucurie, de la moarte la viață” (II), „Lumina din Evangheliile duminicale” (III), „Întru lumina sărbătorilor” (IV), „Sfântă Marie, pentru noi, roagă-te” (V) „Sfinți și sfințenie” (VI), „Miride și merinde pentru suflet” (VII) etc. Dar și titlurile celor peste 100 de texte, așa încât fiecare titlu (de carte, de capitol, de articol) este, în felul lui, o chemare și o provocare, ca în viziunea Psalmistului, care zice: „Adânc pe adânc cheamă în glasul căderilor apelor Tale” (Psalmul 41, 9).

Cuprinsul cărții atrage și fascinează prin diversitatea tematică, prin acuratețea și echilibrul argumentării teologice, prin claritatea și aplicabilitatea practică a răspunsurilor, prin conținutul duhovnicesc al formulărilor, prin frumusețea stilistică a narațiunilor și, mai ales, prin ancorarea concretă în realitatea vieții de zi cu zi a credinciosului (trăitor în familie și în parohie, în comunitatea satului sau a orașului), a preotului de parohie și a călugărului din mănăstire. În mod echilibrat, autorul îmbină povățuirile și învățăturile duhovnicești cu precizarea clară a unor teme de credință, pe care le prezintă într-o manieră accesibilă tuturor categoriilor de cititori; chestiunile de practică liturgico-tipiconală, cu practicile populare, pe care le explică și le corectează;

fidelitatea față de tradiție, fără izolare și însingurare, cu deschiderea spre nouitate, fără globalizare și dizolvare; promovarea valorilor autentice și sănătoase, cu deconspirarea a ceea ce este surogat; argumentația istorică, biblică, dogmatică, liturgică și canonicodisciplinară, cu logica practică și sănătoasă a bunului simț; explicația teologică, cu argumentația științifică; elementele cultului divin, cu valorile culturii naționale și universale; literatura teologică, cu teologia literară; cinstirea sfinților, cu cinstirea neamului nostru; elementele de teologie și spiritualitate, cu cele de practică și de viață nezegomotoasă. Un noian de miride și hambare de merinde. Ar fi multe altele de spus despre *Miride și merinde*. Mă opresc, totuși, aici, lăsând cititorului bucuria comuniunii și cuminecării prin lecturarea acestui frumos buchet de scriituri rodit la streășina bisericii de la Schitul din „Poiana liniștii”.

P.S. Și mi se pare mie că, stând prea aproape de „Ozana cea frumos curgătoare”, s-a molipsit de darul povestirii Povestitorului din Humulești. Iată un semn: „După multe încercări, se pare că primăvara se întoarce acasă. Vânturile, ce odinioară oftau prelung pe la ferestre, s-au potolit, adiind cu miros de verde crud. Privind în depărtări, vezi cum se cerne umbra ca de răsărit, iar câte o floare de lumină se întinde vie, strălucită, pe covorul moale al pământului săturat de omătul iernii. Ici-colo zărești câte o pasăre din cele călătoare sosite prea devreme; parcă speriată de singurătate, își caută suratele ce au să vie. În apropierea Poienii liniștii, Vovidenia, pârâul Slătiorul curge pe trepte cenușii de pietre șlefuite, împărțind lacrimi de fericire că s-a dezrobit

din temnița gheții, unde până ieri stătuse prizonier. Acum, slobod ca un miel, tremurând de bucurie, se grăbește să-și întâlnească fratele mai mare, Nemțișorul, care poartă din depărtări, de pe valea Icoanei, ape-nvolburate, grăbite să se îmbrățișeze cu cele ale Ozanei, odată frumos curgătoare, cu unda limpede, ca de cristal. În preajma smeritului schit al Lavrei nemțene, lacul lui Daniil, pe malul căruia Sadoveanu poposea spre a călători cu mintea în depărtate veleaturi, se întinde solemn, așteptând razele soarelui să-i dezmoștească luciul. Codrul din apropiere, bătrân de zile, cu potecile încă umede, se visează potopit de verdeață și flori. Aburii singuratici, împresurându-l în zorii zilei, îi sporesc taina singurătății, iar mugurii pe ramuri plâng de fericire, ca într-o tremurare de suflet, născându-se din nou”.

*Pr. Prof. Univ. Dr. Viorel Sava,
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae”, Iași*

II

De la tristețe la bucurie, de la moarte la viață

Sfânta Cruce aduce primăvara duhovnicească

După multe încercări, se pare că primăvara se-ntoarce acasă. Vânturile, ce odinioară oftau prelung pe la ferestre, s-au potolit, adiind cu miros de verde crud. Privind în depărtări, vezi cum se cerne umbra ca de răsărit, iar câte o floare de lumină se întinde vie, strălucită, pe covorul moale al pământului săturat de omătul iernii. Pe ici-colo zărești câte o pasăre din cele călătoare sosită prea devreme; parcă speriată de singurătate, își caută suratele ce au să vie. În apropierea *Poienii liniștii*, Vovidenia, pârâul Slătiorul sare pe trepte cenușii de pietre șlefuite, împrăștiind lacrimi de fericire că s-a dezrobit din temnița gheții, unde până ieri stătuse prizonier. Acum, slobod ca un miel, tremurând de bucurie, se grăbește să-și întâlnească fratele mai mare, Nemțișorul, care poartă din depărtări, de pe valea Icoanei, ape-nvolburate, grăbite să se îmbrățișeze cu cele ale Ozanei, odată frumos curgătoare, cu unda limpede, ca de cristal. În preajma smeritului schit al lavrei nemțene, lacul lui Daniil, pe malul

căruia Sadoveanu poposea spre a călători cu mintea în depărtate veleaturi, se întinde solemn, așteptând razele soarelui să-i dezmoștească luciul. Codrul din apropiere, bătrân de zile, cu potecile încă umede, se visează potopit de verdeață și flori. Aburii singuratici, împresurându-l în zorii zilei, îi sporesc taina singurătății, iar mugurii pe ramuri plâng de fericire, ca într-o tremurare de suflet, născându-se din nou.

În această atmosferă senină, dătătoare de speranță, sub zâmbirile primăverii, în adierile pământului reavăn, răscolit de harnice pluguri, ne pregătim și noi să înviem din moartea păcatului la viața plăcută în Hristos, parcurgând vremea Sfântului Post al Paștilor. Am pornit într-o călătorie pe calea virtuților, presărată uneori cu ispite înghimpoase, alteori cu popasuri duhovnicești, aducătoare de pace și nădejde că primăvara duhovnicească se află aproape. Unul din răgazurile pline de frumusețe și bucurie este cel din duminica a treia a postului, a cinstirii Sfintei Cruci. Potrivit rânduielilor de veacuri statornicite, ne vom închina Semnului Fiului Omului, cântând: „Crucei Tale ne închinăm, Hristoase, și sfântă Învierea Ta o laudăm și o slăvim”. De ce această proslăvire solemnă? Ca să nu uităm că viața creștinului rezidă, înainte de orice, în „a-și lua crucea sa în toate zilele”, urmând lui Hristos sau chiar în a urca pe Crucea lui Iisus, lăsându-se „răstignit împreună cu El, pentru a învia împreună cu El”. În general, îi numim pe călugări „purtători de cruce”, căci, de-a lungul întregii lor existențe, toate faptele, gândurile ori frământările lor se arată cadențate de semnul Crucii. „Urcând pe Cruce, îmbrăcând Crucea, creștinul se înalță mai presus de pământ și de grijile

lui”, spunea un părinte. El ajunge asemenea lui Hristos – mort pentru lume, după cum scrie Sfântul Grigorie de Nyssa: „a ne întoarce spre Cruce înseamnă a ne face întreaga viață moartă pentru lume și răstignită, ca ea să nu poată fi rănită de nici un păcat”.

Dar chemarea hristică nu se adresează doar monahilor, ci oricui s-a îmbrăcat cu Hristos, primind dumnezeiescul botez. De aceea, pocăința din postul ce-l petrecem nu reprezintă pur și simplu o asumare a Crucii, o neînțetată răstignire duhovnicească, ci însăși Crucea a devenit simbolul făptuirii, al pocăinței îndeosebi, al participării imperative a creștinului la Sfintele Pătimiri ale Mântuitorului Hristos de care ne apropiem. Cinstirea Sfintei Cruci este așezată la jumătatea Păresimilor ca să ne întărească pe toți cu nădejdea biruinței asupra păcatului. Marele Răstignit a coborât până la iad, vrând să-l mântuiască, sfărâmându-i încuietorile prin Cruce, îndemnându-ne pe fiecare din noi să-și zdrobească iadul lăuntric, cuibărit în taina ființei noastre, unde germinează și se dezvoltă patimile. Dacă nu există un iad eternizat, paralel cu Împărăția lui Dumnezeu, totuși omul, prin patimi și păcat, își creează o stare similară cu a iadului, fapt adevărat de o cântare bisericească: „mă îngrozesc și mă înfricoșează focul cel nestins al gheenei, viermele cel cumplit, scrâșnirea dinților; ci slăbește și-mi lasă greșelile și în starea cea dimpreună cu aleșii Tăi, Hristoase, rânduiește-mă”. Cinstirea Sfântului Lemn în mijlocul postului constituie un îndemn al Sfintei noastre Biserici de a ne asuma Crucea Domnului, de a ne elibera din focul mistuitor al păcatului, căci altminteri nu vom culege roadele jertfei Mântuitorului. Numai

ridicând Crucea Lui, prin lepădarea de omul vechi și îmbrăcarea în cel nou, vom putea trăi o primăvară spirituală autentică. Pentru aceasta însă trebuie să ne răstignim duhovnicește împreună cu Hristos, biruindu-ne păcatele și eliberându-ne de metehnele sufletului ori ale trupului care ne întunecă inima și rațiunea, târându-ne în urgia patimilor.

Folosim, cu precădere în post, noțiuni înfricoșătoare: „patimi”, „iad”, „suferință”, „lacrimi”. Să înțelegem oare că spiritualitatea ortodoxă este una sumbră, dominată de tristețe? Sună anapoda, parcă. Iar dacă nu-i așa, atunci la ce servesc toate acestea? Răspunsul îl găsim iarăși în învățăturile Sfinților Părinți, precum și în cărțile de cult: pocăința reprezintă asumarea de bunăvoie a Crucii și răstignirea duhovnicească, împlinindu-se în învierea, înnoirea și îndumnezeirea noastră. Așadar Ortodoxia nu înseamnă doar căință, jale, lacrimi, ci și Înviere. O Înviere ca rod al răstignirii duhovnicești. Deci pocăința în Ortodoxie anticipează învierea, bucuria. O cântare a Sfântului și Marelui Post zice: „Răsărit-a primăvara Postului și floarea pocăinței. Deci, să ne curățim pe noi, fraților, de toată întinăciunea”. Vasăzică, noi ortodocșii nu despărțim Crucea de Înviere, ci stăruim pe sudura interioară ce există între taina Crucii și taina Învierii Mântuitorului Hristos. Aceasta pentru că rodul Crucii este Învierea și în jertfa Crucii se închide deja bucuria Învierii, nedespărțită de amintirea jertfei Crucii. De aceea, cântăm acum, la mijloc de post, cu nădejdea împărtășirii din lumina și bucuria pascală: „Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărim”.